

บทที่ 1

บทนำ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (สวพส.) ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์ เพื่อสร้างรายได้ ในปี พ.ศ. 2563 เกษตรกรมีรายได้จากจำหน่ายสินค้าเกษตรจากพืชและสัตว์ 14 ชนิด ได้แก่ พืชผัก ไม้ผล ข้าว ข้าวโพด เป็นต้น และผลิตภัณฑ์เกษตร โดยผ่านตลาดโครงการหลวง ตลาดข้อตกลง ตลาดท้องถิ่น และ ตลาดอุทยานหลวงราชพฤกษ์ การส่งเสริมเพื่อก่อให้เกิดการบริโภคภายในครัวเรือน รวม 383,341,060 บาท คิดเป็นร้อยละ 102.49 ของแผนทั้งหมด มีเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จำนวน 3,852 ครัวเรือน รายได้เฉลี่ย 99,517.41 บาทต่อครัวเรือน

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีเงื่อนไขใหม่ที่ทำนายและส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพของชุมชนบนพื้นที่สูง ซึ่งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก (Megatrends) นั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน ได้แก่ (1) ผลกระทบของสภาวะโลกร้อน การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตพืช การเกิดโรคแมลงใหม่หรือการระบาดของมากขึ้น ทำให้เกิดความเสี่ยง ส่งผลกระทบต่อพืชและผลผลิตทั้งในเรื่องปริมาณและคุณภาพ (2) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีซึ่งเข้าสู่การปฏิวัติดิจิทัล การเติบโตของระบบออนไลน์ (3) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเข้าสู่สังคมสูงวัย ความต้องการของผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านโภชนาการ ความปลอดภัย และการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แรงงานภาคการเกษตรที่ลดลง

ดังนั้น จึงต้องเตรียมการรองรับการปรับตัวของเกษตรกรบนพื้นที่สูงด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคการเกษตรที่เหมาะสมกับภูมินิเวศของพื้นที่ สามารถสร้างมูลค่าของสินค้าเกษตรจากการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทาง รูปแบบตลาดใหม่ อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การแข่งขัน และกลไกการบริหารจัดการ ส่งผลดีต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาต้นแบบระบบการปลูกพืชบนพื้นที่สูงโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่
2. เพื่อศึกษาระบบโลจิสติกส์และการตลาดสมัยใหม่ของสินค้าเกษตรที่สำคัญบนพื้นที่สูง

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. ศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการผลิตพืช ในการปลูกพืช 2 ระบบ คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปลูกพืชในโรงเรือน จำนวน 1 ชนิดพืช/ ระบบ ในพื้นที่ศึกษา 2 แห่ง
2. ศึกษาระบบโลจิสติกส์และตลาดสมัยใหม่ของสินค้าเกษตรที่สำคัญบนพื้นที่สูง และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกร/ชุมชน ในพื้นที่ศึกษา 1 แห่ง

